

Kielistigen i Nykarleby

Åbo 5 september 2019

Bakgrund

- **Nykarlebys språksituation**
- **Föräldrainitiativ om språkbud**
- **En arbetsgrupp tillsattes för att utreda alternativ till språkbud**
- **Naturligast att genomföra linjen vid Zachariasskolan, men synergieffekter skall synas i byar**

Arbetsgruppen

(augusti 2017 -)

Linda Ingerström-Knutar, Johanna Lönnqvist, Carola Stråka, Siv Björklund, Camilla Fellman, Teresia Tötterman-Engström, Riikka Vestlin, Carina Björkman och Lotta Ahlström

Var startade vi?

kielistigen.fi

För vem?

När?

Hur? DIDAKTISK PLAN

Behov av fortbildning? CLL

Kieli-
stigen

Alla
skolor

Metsäkulman
koulu

placerad i
Zachariasskolan

åk 7-9 **A1 finska 2-3-2 vt**

< 25% av total
undervisning

åk 3-6 **A1 finska 2-3-2 vt**

< 25% av total
undervisning

åk 1-2 **A1 finska 1 vt**

FSK < 25% av total
undervisning

Esikoulu

Nybörjarundervisning i finska

punktsatser

befintliga kriterier för
antagning

Småbarnspedagogik

Målgrupp 1
Skogsstjärnan
5-åringar

Målgrupp 2
övriga 5-åringar

h 2028
h 2027
h 2026

h 2025
h 2024
h 2023
h 2022

h 2021
h 2020

h 2019

2018 ht

**5 år
24 st**

S
P
R
Å
K
E
T

S
O
M

M
E
D
E
L

mindre än 25 % av
undervisningen

Fenomenbaserad
inläring?

Integrering av
flera ämnen?

Helhets-
undervisning?

konstruera
modellsituationer

- rutiner
- fraser
- muntligt
- språk/gester
- utvalda byggställningar

4 teman h 2017

1. tips för dokumentering, länktips, 45 min
2. någon från språkbadet, 30 min
3. barns språkutveckling, teori, Ann-Katrin Svensson, 45 min
4. våga använda finskan, 30 min

Läroplan, diskussion

- finska som ämne
- finska som undervisningsspråk

- teori bakom språkutveckling
- leka på finska
- vardagsfinska
- didaktiska tips
- fortbilda dagv.personalen

Kielistigen i Nykarleby

tidigarelagd finska från 5 år

A1

2028	åk 9
2027	åk 8
2026	åk 7
2025	åk 6
2024	åk 5
2023	åk 4
2022	åk 3
2021	åk 2
2020	åk 1
2019	Förskola
2018	5-åring

nyb.f

Vad är Kielistigen?

VAD är kielistigen?

Från och med hösten 2018 erbjuds en språkstig i finska språket kielistigen för en grupp femåringar i Skogsstjärnans daghem. Till kielistigen kan enspråkiga, tvåspråkiga och flerspråkiga barn antas. Efter året fortsätter stigen i Zachariasskolans förskola och vidare i den grundläggande utbildningen i samma skola.

Målet inom kielistigen är att mångsidigt stimulera kommunikativ finska. Detta görs genom att personalen använder finska som en del av den vardagliga verksamheten. Det betyder i praktiken att barnet varje dag får ta del av aktiviteter på finska under ca 20 minuter.

Avsikten med kielistigen är att i tidig ålder skapa en positiv attityd till finska språket samt ge rikligt med möjligheter för barnen att naturligt ta till sig finskan.

Didaktisk plan

1. Verksamhetsområde
2. Språkliga mål
3. Pedagogens strategier
4. Genomförande
5. Metoder
6. Tips på material
7. Hemmets roll
8. Språkberikad undervisning

2. Språkliga mål

Målet med Kielistigen för 5-åringar är:

- att väcka positivt intresse för finskan
- att utveckla en allmän språkmedvetenhet som passar för åldern
- att utveckla ett passivt ordförråd för ord och korta fraser
- att förstå och att kommunicera med enkla ord och fraser i vardagen

3. Pedagogens strategier

- För att ge barnen lite finska varje dag behöver du inte en mängd fysiskt material utan du kan använda språket i de vardagliga rutinerna. Kom ihåg att det är du som person, dina idéer och ditt sätt att tänka som för språket framåt!
- Utgå från barnens behov och intressen; vad vill de veta, vad vill de göra och tillverka, vilket material kan de själva söka fram (böcker, internet, spel, ta reda på av varandra).
- Arbeta funktionellt med glädje, rörelse och drama för att utveckla den kommunikativa finskan.
- Innreps gärna centrala ord i olika sammanhang, ta nya ord i bruk och ge orden plats i

7. Hemmets roll

Föräldrars och syskons inställning och attityder har stor betydelse i barnets språkinläring. Hur kan du i hemmet uppmuntra och stöda barnet i förståelsen för finska språket?

- Du kan sjunga, spela, leka, räkna mm
- Du kan skoja och busa och utveckla ord på finska tillsammans
- Du kan be en släkting eller granne med finskt modersmål att läsa sagor eller spela brädspel med barnet. Eller varför inte cykla iväg på en finsk fisketur!
- Kom ihåg finska tv-program, videoklipp, musik och spel på nätet. Du kan följa med ett program aktivt eller bara låta det synas och höras passivt i bakgrunden.
- Du kan utse ett gosedjur, tex en nalle, som kanske pratar bara finska i hemmet
- Du kan utse ett rum i huset där samtliga diskussioner försiggår på finska
- Familjens resor kan planeras till finskspråkiga trakter
- Post it-lappar med tex jääkaappi, komero, sauna kan bli en rolig grej!
- Läs bekanta sagor på både svenska och finska, blir trevligt att jämföra versionerna, bilderna
- Fredagsmys kan familjen också ha på finska
- Barnet är känsligt för kommentarer, undvik kommentarer i stil med "roligt att du kan finska, men du säger lite fel där". Upprepa istället den riktiga versionen.
- Skratta aldrig åt barnets försök att producera finska ord och uttryck. Beröm och uppmuntra istället!

Material

INNEHÅLLSFÖRTECKNING TILL VÄSKAN KIELISTIGEN

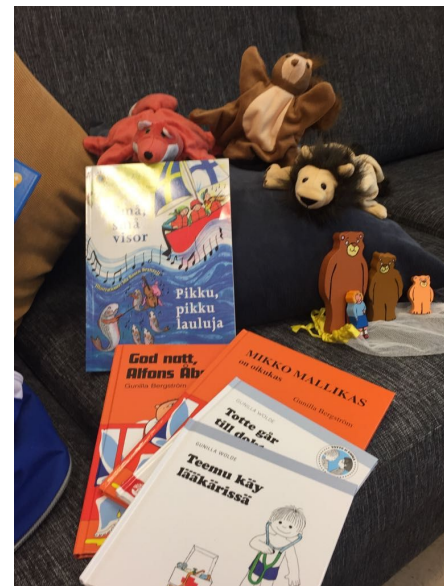
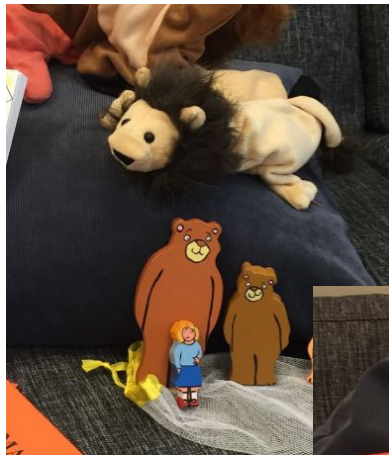
Kielistigen – Lärarhandledning för 5 – åringar.

HANDDOCKOR
Räv, ekorre, uggla, giraff, lejon och elefant.

SAGOPÄSAR med tillhörande saga laminerat på finska.
Tre små grisar
Guldlock
Rödluvan
Bockarna Bruse

BÖCKER
Totte går till doktorn / Gunilla Wolde
Teemu käy lääkärissä / Gunilla Wolde
Lycklige Alfons Åberg / Gunilla Bergström
Mikko Mallikas tulee iloiseksi / Gunilla Bergström
God natt Alfons Åberg / Gunilla Bergström
Mikko Mallikas on oikukas / Gunilla Bergström
Små, små visor – Pikku, pikku lauluja / Päivi Hällström
Sångbok tjolahäpp / Svenska kulturfonden

SPEL
Lotto – 4 årstider.
Kielistigen och omvärlden – kombinationsspel.

Hemsida

<https://kielistigen.wordpress.com/>

Kielistigen

Vad är kielistigen? // Aktuellt // **Didaktisk plan** ▼ // Material ▼

5-åringar

Förskola

Åk 1-2

Kielistigen

Vad är kielistigen?

Aktuellt

Didaktisk plan ▼

Material ▼

Dagis, förskola, skola

Djur och natur

Familj och hem

Fordon

<https://youtu.be/lZRismVeIBo>

MA	TI	KE	TO	PE	LA	SU
MAANANTAI		KESKIVIikko	TORSTAI		LAUANTAI	SUNNUNTAI
	TIISTAI			PERJANTAI		
						

MANEN

- 6.30 Daghemmet öppnar
- 8.00 Morgonmål
- 8.30 Utevistelse
- 9.30 Samling
 - aktiviteter
 - lekstund
- 11.00 Lunch
 - sagostund
 - vila
- 12.30 Lekstund
- 13.45 Mellanmål
- 14.15 Sagostund
- 15.00 Utevistelse
- 16.45 Daghemmet stänger

MANEN

- 6.30 Päiväkotia avataan
- 8.00 Aamiainen
- 8.30 Ulkoilu
- 9.30 Aamupiiri
 - ohjattua toimintaa
 - leikkiä
- 11.00 Lounas
 - satuhetki
 - päivälepo
- 12.30 Omia leikkejä
- 13.45 Välipala
- 14.15 Satuhetki
- 15.00 Ulkoilu
- 16.45 Päiväkotia suljetaan

MÅNDAG

- Finska och svenska pratas varje dag i VARDAGLIGA SITUATIONER t.ex. i tamburen, vid på- och avklädning, vid wc-besök, vid måltider samt vid lek.
- NAMNSÅNG på finska.
- SAGOLÄSNING, samma saga läses turvist på svenska och finska.

NDAG

pratas varje dag i
SITUATIONER t.ex. i tamburen,
vid wc-besök, vid mål-

sa saga läses turvist

HOUSUT

HAALARI

TAKKI

SUKAT

KENGÄT

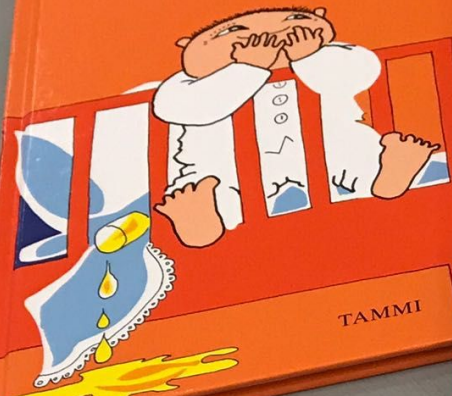
SINEET / HANSKAT

MIKKO MALLIKAS
on oikukas

Gunilla Bergström

TAMMI

**God natt,
Alfons Åberg**

Gunilla Bergström

GUNILLA WOLDE

**Totte går
till doktorn**

GUNILLA WOLDE

**Teemu käy
lääkärissä**

TAMMI

Pieni Punahilkka

...iltti ja suloinen pieni tyttö, josta kaikki pitivät
...kasti hänen vanha isoäitinsä, joka oli kutonut
...t, jossa oli huppu. Tyttö käytti sitä aina, ja se
...ntä pieneksi Punahilkaksi.

...pienen Punahilkan äiti kutsui Punahilkan luokse
...i: "Isoäitisi on hyvin sairas. Ota tästä kakkua ja
...tta hän tervehtyisi, mutta muista, ettei saa poiketa polulta,
...vin vaarallinen!" Punahilkka lupasi, ettei hän poikkeaisi
...itinsä pakkasi kakun ja viinin pajukoriin. Pieni
...äälle punaisen viittansa, nosti korin käsivarrelleen ja
...mökkiiä.

Kolme Pukkia

Olipa kerran kolme pukkia: Pikku-Pukki, Keski-Pukki ja Iso-Pukki. Pukit asuivat jyrkän vuoren rinteellä. Ne olivat syöneet kaiken ruohon ympäriltään, ja nyt ne olivat kovin nälkäisiä. Vuoren alapuolella laaksossa oli vihreä niitty täynnä makoisaa ruohoa. Mutta niitylle päästäkseen pukkien oli kuljettava sillan yli, ja sillan alla asui ilkeä peikko.

– Minulla on nälkä, sanoi Pikku-Pukki. – Aion päästä niitylle, enkä pelkää peikkoa.

Ennenkuin muut ehtivät estellä, urhea Pikku-Pukki astui sillalle. Kippu-kippu se koki vikkellästi sillan yli. Silloin sillan alta kuului uhkaavaa ääntä.

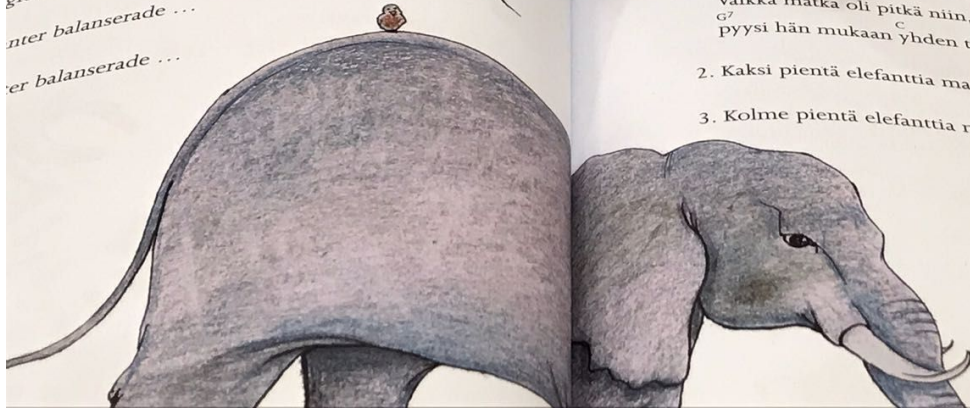
– Mikä uskaltaa kulkea minun sillallani? ärjyi peikko.

– Älä väheksy, vastasi pienin pukki ääni väristen.

elefant balanserade

elefant balanserade
liten, liten spindeltråd.
Eckte han var så intressant,
gick och hämtade en annan elefant.
nter balanserade ...
er balanserade ...

Yksi pieni elefanti

trad.

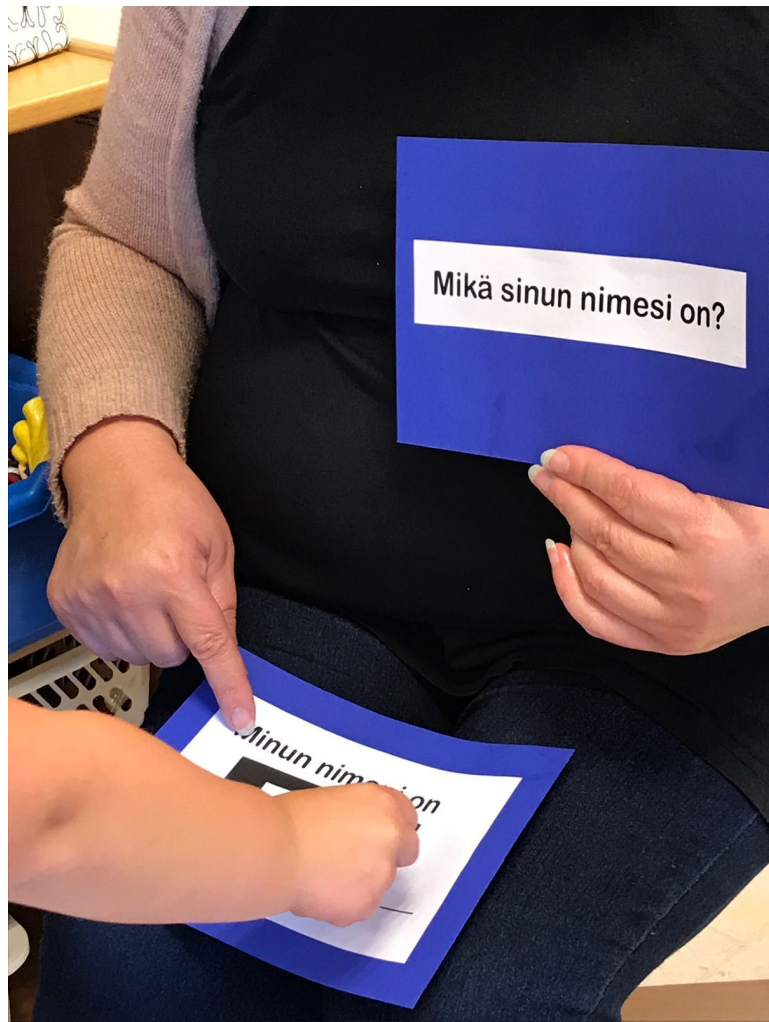
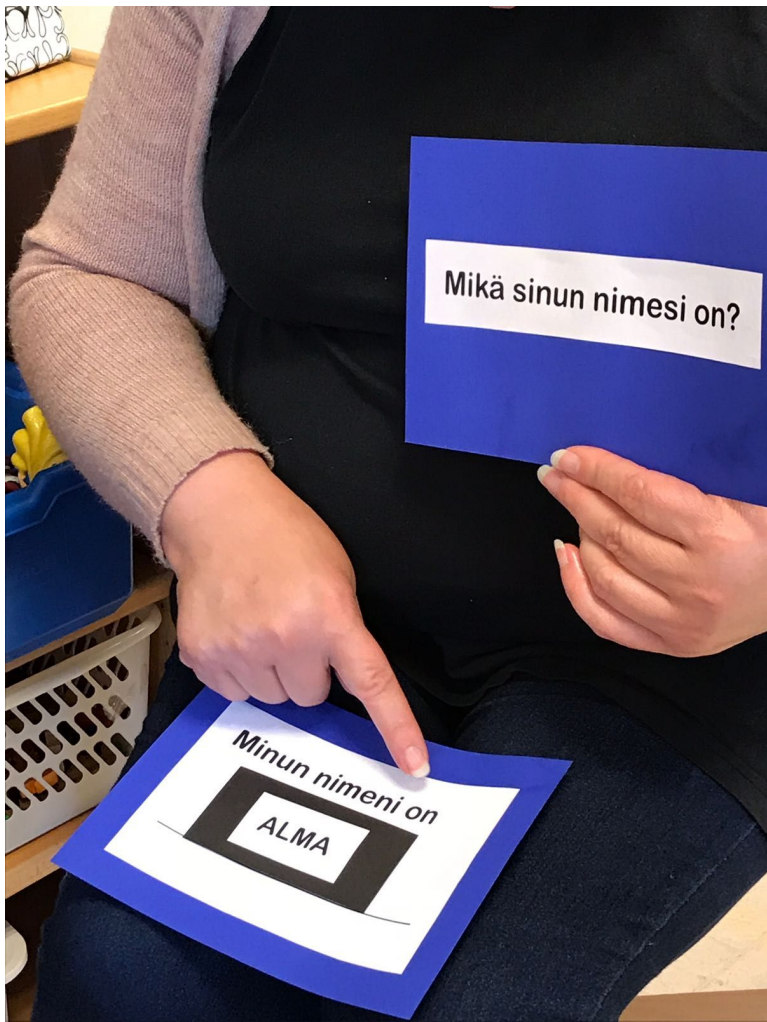
1. Yksi pieni elefanti marssi näin
aurinkoista tietä eteenpäin.
Vaikka matka oli pitkä niin,
pyysi hän mukaan yhden toverin.
2. Kaksi pientä elefanttia marssi näin ...
3. Kolme pientä elefanttia marssi näin ...

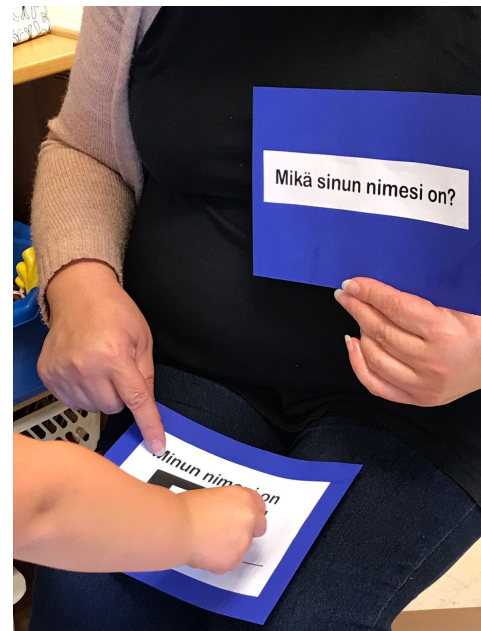
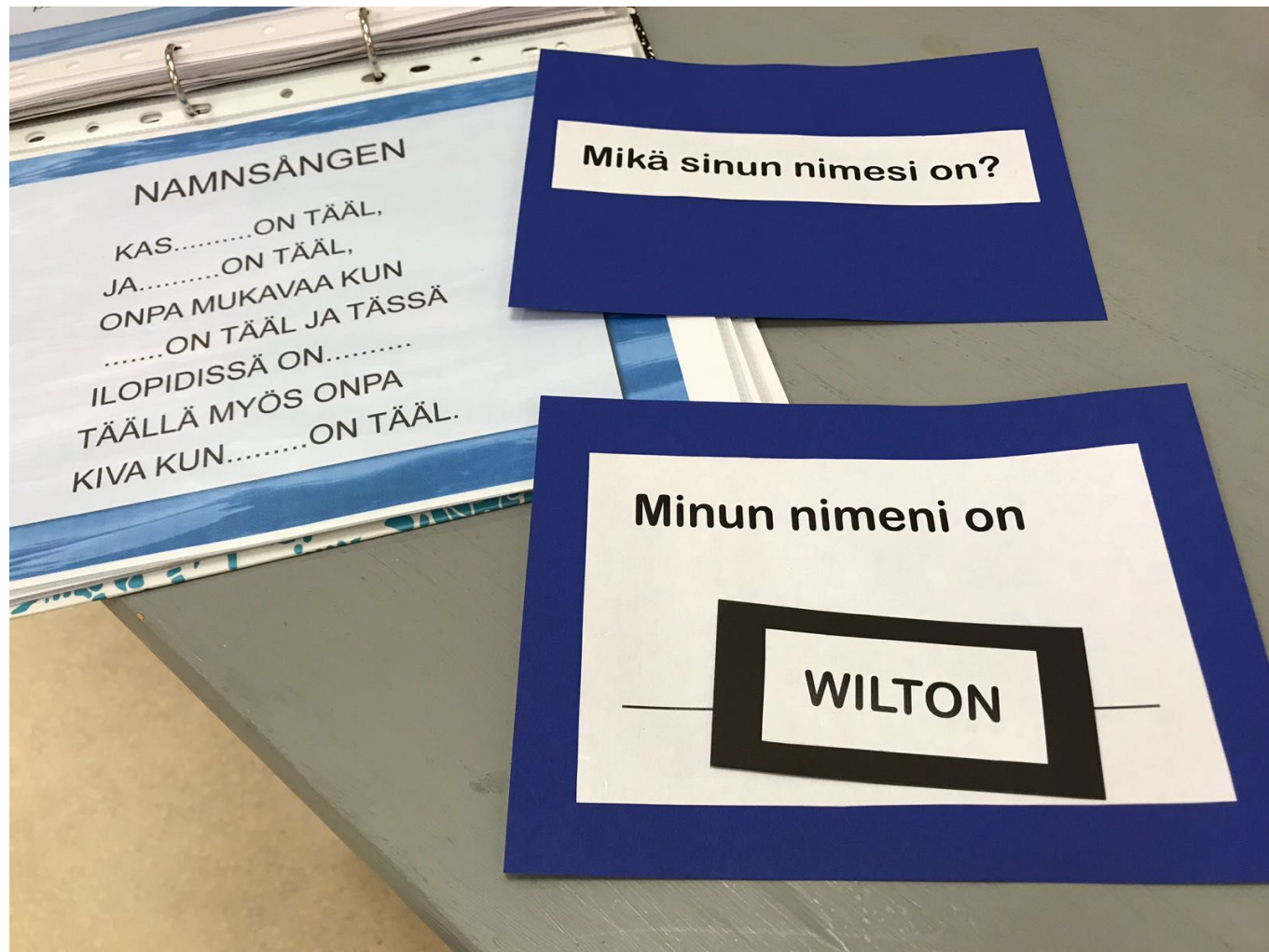
MÅNDAG

- Finska och svenska pratas varje dag i VARDAGLIGA SITUATIONER t.ex. i tamburen, vid på- och avklädning, vid wc-besök, vid måltider samt vid lek.
- NAMNSÅNG på finska.
- SAGOLÄSNING, samma saga läses turvist på svenska och finska.

NAMNSÅNGEN

KAS.....ON TÄÄL,
JA.....ON TÄÄL,
ONPA MUKAVAA KUN
.....ON TÄÄL JA TÄSSÄ
ILOPIDISSÄ ON.....
TÄÄLLÄ MYÖS ONPA
KIVA KUN..... ON TÄÄI

TISDAG

- Finska pratas i VARDAGLIGA SITUATIONER.
- Vi sjunger en SÅNG om olika KROPPSDELAR på finska.

KROPPSDELAR (sång)

Missähän ne kädet on, kädet on, kädet
Missähän ne kädet on, kädet on?
Kädet on - se suu on
Kädet on - se pyly on

Mika

KROPPSDELAR (sång)

Missähän ne kädet on, kädet on, kädet
on? Missähän ne kädet on , kädet on?

- se nenä on	- ne hampaat on	- se suu on
- ne korvat on	- ne sormet on	- se pylly on
- ne silmät on	- se masu on	- ne polvet on
- se selkä on	- ne posket on	- ne jalat on
- ne huulet on	- ne varpaat on	- ne hiukset on

TORSDAG

- Finska och svenska pratas i VARDAGLIGA SITUATIONER.
- I samlingen före maten sjunger vi denna månad VECKODAGARNA på finska.

Veckodagarna

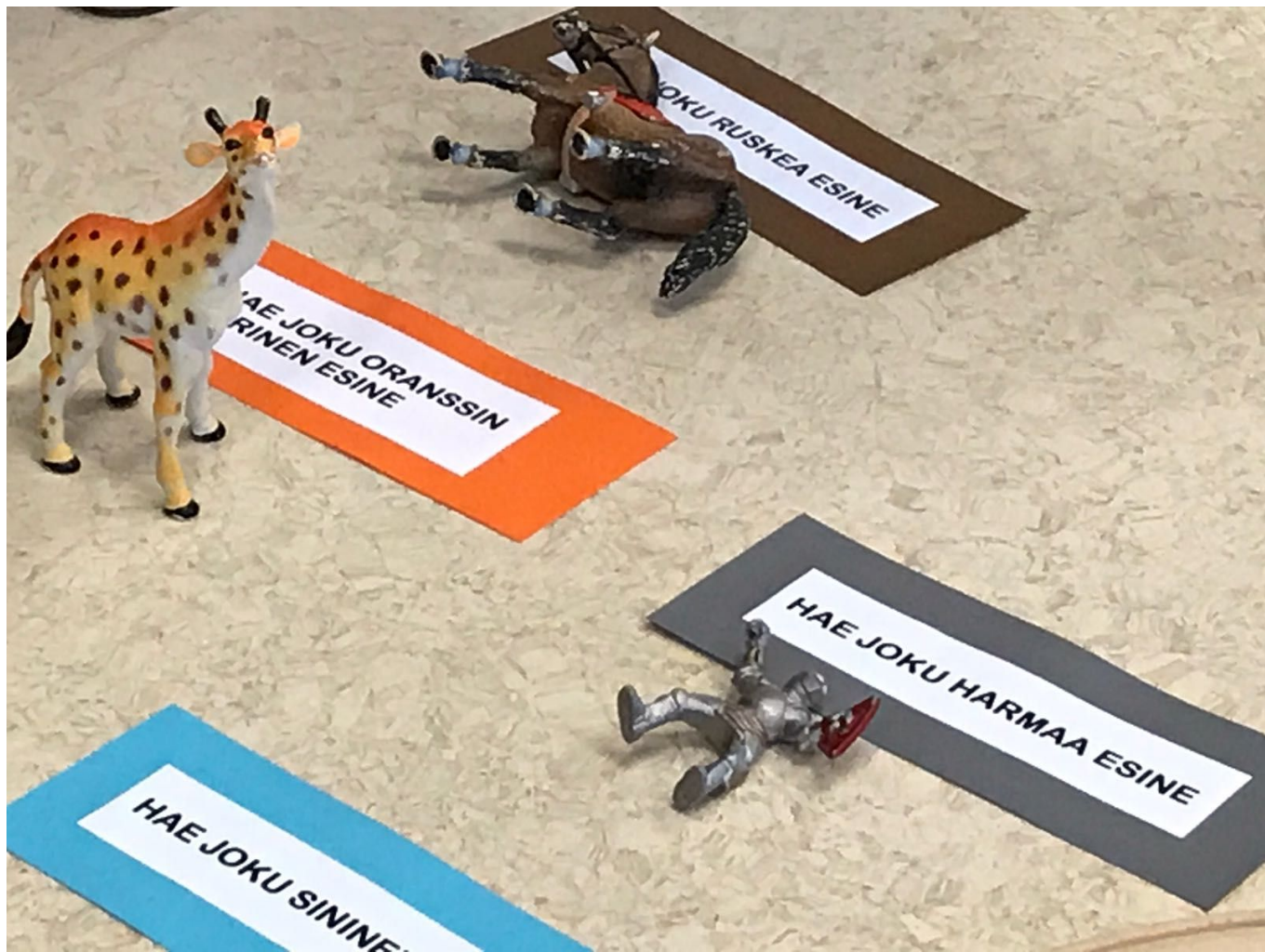
Maanantai, tiistai, keskiviikko, torstai, perjantai. Maanantai, tiistai, keskiviikko, torstai, perjantai. Lauantai ja sunnuntai. Lauanpäivä ja sunnuntai. Lauanpäivä on. Maanantai, tiistai, keskiviikko, torstai, perjantai.

FREDAG

- Finska pratas i VARDAGLIGA SITUATIONER.
- Varje fredag är det fredagsmys på dag-hemmet, alltså fredagslek. :-) Denna månad leker vi en LEK OM FÄRGER.

Väri-laulu

*Kenellä on päällä jotain **punaista**, jotain **punaista**. Kenellä on päällä jotain **punaista**, jotain **punaista**.
Sen on vuoro **pyöriä**, kel on jotain **punaista**, jotain **punaista**. Sen on vuoro **pyöriä**, kel on jotain **punaista**, jotain **punaista**
sinistä - hyppiä valkoista - vilkuttaa
mustaa - mahtaila
mitä tahansa - taputtaa*

Kielistigen just nu

- ÅA handleder och utvärderar
- fortbildning till personalen
- Kielistigen tas med i barnets plan för småbarnspedagogiken och utvärderas på våren
- Kick off för förskollärare i november 2018
- Kielistigen har startat i förskolan augusti 2019

Kalasstart för kielistigen

–Det är bra för att det är så roligt, svarar Liné på frågan vad hon tycker om att det i hennes dagis talas finska då och då under dagen.

NYKARLEBY. Liné, fem år, uttrycker precis det som är tanken och målet med kielistigen i Nykarleby – att öppna upp för flerspråkighet och skapa en positiv attityd till finskan redan från tidig ålder.

–Heppa är häst på finska, fortsätter Liné och placerar hästarna i sina boxar i legostallet.

Planeringen av Nykarlebys egen modell av språkdusch är klappad och klar. Den första gruppen femåringar i Skogsstjärnans daghem har i höst inlett sin lustfyllda vandring på språkstigen. Fast på Skogsstjärnan var personalen så ivrig att man smygstartade med finskan redan i våras.

Tanken är att femåringarna ska fortsätta vandra kielistigen ända upp till årskurs nio – om de själva eller deras föräldrar vill. Barnens föräldrar har också inför den officiella starten fått svara på en enkät om vilka förväntningar de har på kielistigen.

–Svaren vi fått av föräldrarna är till och med mera positiva än vi hade vägat hoppas på, säger biträdande bildningsdirektör Teresia Tötterman-Engström.

Föräldrarna förväntar sig ingalunda att deras barn aktivt ska tala finska efter året i daghemmet, men de gläds över att barnen under sin tid i daghemmet får ta del av hur finskan på ett naturligt sätt används i vardagen.

–Framför allt är föräldrarna nöjda över att kielistigen fortsätter ända upp till nian, tillägger Tötterman-Engström.

Enligt språkbadsprofessor Siv Björklund, som varit med och stakat ut kielistigen i Nykarleby, gör 20 minuter finska per dag skillnad.

–Att i tidig ålder satsa på kommunikativ finska skapar inte bara en positiv attityd till språket utan ger också senare bättre skolresultat i finskan, säger Björklund.

All forskning visar likaså att fler språk från tidig ålder inte hämmar utvecklingen av modersmålet – tvärtom.

Heppa är häst, berättar Liné medan hon och Wilton leker. Det bästa med finska enligt Liné är att det är så roligt. FOTO: JONAS BRUNNSTRÖM

Bland de 21 femåringarna i Skogsstjärnan portioneras finska ord och fraser ut på ett mycket medvetet sätt och under hela dagen.

–Det sker från morgonen i form av finska hälsningsfraser, i samband med måltiderna, vid påklädning eller under sagostunderna då vi läser samma saga turvis på finska och svenska, ger barnträdgårdslärare Charlotta Knutar som exempel.

EFTERSOM BÅDE barnen och personalen tycker det är så roligt med finskan så blir det redan nu mera än 20 minuter finska varje dag i daghemmet.

Barnen är också ivriga att berätta vilka finska ord de kan och vad orden betyder på svenska.

–Lusten för språk är så påtaglig bland barnen. De som har andra hemspråk än finska och svenska delar också med glädje med sig av sina språk, säger barnskötare Ann-Christine Rudnäs.

Kielistigen har också öppnat upp lusten för finskan bland den svenskspråkiga personalen, som i likhet med de flesta andra Nykarlebybor till vardags knappt använt den finska de fått lära sig i skolan.

–Jag har betydligt mera finska i huvudet och tänker mera på finska jämfört med tidigare, säger Rudnäs.

–Det är helt otroligt vad vi själva har vuxit då det gäller finskan och förståelsen för tidig språkinläring.

tillägger barnträdgårdslärare Pia Renvaktar.

Det handlar inte om att personalen alltid uttrycker sig korrekt på finska utan att de vågar och vill prata den finska de kan med barnen.

–Blir den talade finskan en del av vardagen glömmar man till och med bort att det är finska man talar. Däri ligger likheterna med språkbudet, säger språkbadsprofessor Siv Björklund.

Det finns också utanför Nykarleby ett stort intresse för kielistigen med vilken man i Nykarleby vill tackla finskan.

–Det är många som vill ta del av vår modell, medger daghemsföreståndare Carola Stråka, som ofta blir ombedd att berätta om kielistigen för kollegor utanför staden.

Läroplan, material, verktyg och fortbildning som byggts upp för pedagoger är redan tillgängliga för alla enheter inom småbarnspedagogiken och inom skolväsendet i Nykarleby. Arbetsgruppen har likaså byggt upp en egen hemsida som vem som helst kan ta del av och låta sig inspireras av.

–Också om kielistigen utarbetats specifikt för Nykarleby fungerar modellen också i andra kommuner där språkförhållandena är de samma eller liknar dem i Nykarleby, säger Camilla Fellman, finkalärare och biträdande rektor för Zachariaskolan.

Britt Sund

Hur fortsätter vi?

- * **Lärarhandledningarna är färdiga till och med åk 2**
- * **Tanken är att arbetsgruppen skall jobba vidare med lärarhandledningar för de högre årskurserna.**
- * **Speciell uppmärksamhet på hur Kielistigen påverkar A1**
- * **Utvärdering kontinuerligt i samarbete med ÅA**

Tack!

Kiitos!

Hemsida

<https://kielistigen.wordpress.com/>